

Nr 111.

Av herr **Hagberg** i Malmö, om ökat anslag till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader.

I årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, punkt 316, hemställes att till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader för budgetåret 1947/1948 måtte anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

I propositionen 1937: 157 redogjordes för ett av särskilda sakkunniga avgivet förslag angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer. Propositionen utmynnade i ett förslag om inrättande av ett statens konstråd, vilket förslag av riksdagen bifölls. I samband med sin anmälan av denna fråga gjorde dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet vissa principuttalanden rörande åtgärder för konstnärlig utsmyckning av därför lämpade statliga byggnader, vilka av riksdagen lämnades utan erinran. Dessa den dåvarande departementschefens uttalanden återgivas å s. 524 och 525 i årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln.

I enlighet med de riktlinjer, som sålunda uppdrogos i propositionen 1937: 157, anvisades under åren närmast före det andra världskrigets utbrott å riksstaten under kapitalbudgeten anslag å tillsammans 317 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader. Anslagen avskrevos omedelbart i vanlig ordning.

Genom beslut av Kungl. Maj:t efter hörande av 1939 års urtima riksdag indrogs sistnämnda anslag helt samt av anslagen till konstnärlig utsmyckning av statens historiska museum och karolinska sjukhuset respektive 11 000 kronor och 16 000 kronor.

Sedan krigsutbrottet torde anslag till ifrågavarande ändamål icke ha beviljats förrän 1946 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t anvisade ett investeringsanslag av 50 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av kanslihuset i Stockholm.

Byggnadsstyrelsen och statens konstråd ha nu inkommit med framställningar om anvisande av medel till konstnärlig utsmyckning av åtskilliga i främsta rummet nytillkomna eller planerade nybyggnader. Vidare har medicinalstyrelsen anhållit om anvisande av medel för konstnärlig utsmyckning av Sidsjöns sjukhus. Medel äskas med ett sammanlagt belopp av 1 075 000 kronor. Specificerad tablå över nämnda medelsäskanden återfinnes på s. 526 i årets proposition i ämnet.

Byggnadsstyrelsen, som gjort framställning rörande flertalet av de byggnader, som upptagits i tablån, inalles 32 st., har förklarat sig anse ifråga-

varande utsmyckningar synnerligen önskvärda. Beträffande de i tablån upptagna seminarierna framhåller byggnadsstyrelsen såsom i hög grad önskvärdt att de personer, som skola handleda det uppväxande släktet, redan under sin utbildningstid komma i beröring med och lära sig inse värdet av god konst.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att den konstnärliga utsmyckningen, som med de gjorda framställningarna avses, i främsta rummet åsyftar s. k. monumentalkonst, såsom skulpturer på entrégårdar eller framför byggnaderna, reliefer vid huvudentréer eller i entré- och trapphallar, väggmålningar etc. Därjämte förordas anvisande av vissa medel för inköp av småskulpturer och s. k. stafflikonst m. m.

I likhet med byggnadsstyrelsen och statens konstråd har departementschefen ansett tiden nu vara inne att åter mera regelbundet anvisa medel för ifrågavarande ändamål. Han erinrar i detta sammanhang även om vad han anfört vid anmälan av frågan om anvisande av medel till utvidgning av nationalmuseets depositionsverksamhet.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har statsrådet emellertid ansett sig böra förordna en annan form för medelsanvisningarna till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader än den hittills tillämpade. Det har nämligen syntts honom mera rationellt att — oavsett byggnadsfrågornas departementala fördelning — under åttonde huvudtiteln anvisas ett årligt reservationsanslag till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader än att såsom hittills varit brukligt å kapitalbudgeten skulle anvisas särskilda anslag, ett för varje ifrågakommande byggnad. Det av statsrådet förordade systemet synes honom vara att föredraga ur budgetteknisk synpunkt samtidigt som det enligt hans mening torde underlätta ett enhetligt bedömande av gjorda framställningar och en lämplig avvägning av medelsanvisningarnas storlek.

När det gäller storleken av de anslagsmedel, som torde böra anvisas för nästa budgetår, synes böra beaktas, att den statliga byggnadsverksamheten numera är av betydande omfattning samt att åtskilliga av de sedan år 1939 uppförda eller utvidgade statliga byggnaderna sannolikt skulle ha blivit föremål för konstnärlig utsmyckning, därest normala förhållanden rått under tiden. Statsrådet anser sig för egen del böra förordna, att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Departementschefens ståndpunktstagande i förevarande angelägenhet har uppmärksammats i vida kretsar. Givetvis skänker man en tacksam erkänsla åt statsrådets åsikt att tiden nu är inne att åter mera regelbundet anvisa medel för ifrågavarande ändamål. Samtidigt kan man dock icke dölja sin besvikelse över den starka nedprutningen av myndigheternas äskanden. Man framhåller, att det är en betydelsefull utveckling, som härigenom råkat i fara, samt erinrar om de många verkligt goda namn, vårt

land uppvisar, när det gäller monumentalkonstens utövare. Vi äga en rad skulptörer och målare, som brottats med monumentaluppgifter och löst dem på ett sätt, som bådat gott för svensk konst. I ett uttalande från styrelsen för konstnärernas riksförbund beklagas regeringens förslag. Man understryker vikten av det givande samarbete, som före kriget ägt rum mellan staten och konstnärerna. Detta samarbete hade man tänkt sig skulle fortsätta nu under fredstiden. Samarbetet mellan stat och konstutövare började löftesrikt och har särskilt stimulerat monumentalkonsten. Det är naturligt, att konstnärerna hoppats på en fortsättning i överensstämmelse med statsmakternas principbeslut.

Monumentalkonstens betydelse för ett kulturellt högt stående land som Sverige får icke undervärderas. Att på lämpligt sätt smycka de offentliga miljöerna är ju en tanke, som helt harmonierar med strävandena att popularisera konsten och göra den till allas egendom. I vårt grannland Norge synes man vara redo till avsevärda uppoffringar för att stimulera just denna konstgren. Motivet härför torde bland annat vara medvetandet om vilken roll monumentalkonsten spelar icke minst för ungdomens fostran till konstnärligt medvetande.

Med återopande av vad byggnadsstyrelsen och statens konstråd anfört i sina äskanden på denna punkt samt av vad härovan framhållits synes någon höjning av den av departementschefen föreslagna anslagssumman kunna vara motiverad. En utökning av anslaget till 200 000 kronor torde icke vara oförenlig med det statsfinansiella läget.

Hänvisande till ovanstående hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta, att till Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader för budgetåret 1947/1948 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1947.

Erik Hagberg,
Malmö.